

25 anys
de la
Biblioteca Valenciana
Nicolau Primitiu

*«Article 1. Es crea la Biblioteca Valenciana,
que tindrà la denominació
de Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu,
com a centre superior bibliotecari de la Generalitat
i depòsit bibliogràfic bàsic de
la Comunitat Valenciana,
dependent de la conselleria competent
en matèria de cultura.»*

Decret 33/2010, de 12 de febrer, del Consell,
de modificació del Decret 5/1985, de 8 de gener,
del Consell, pel qual es va crear la Biblioteca Valenciana.

1. NICOLAU PRIMITIU I LA CREACIÓ DE LA BIBLIOTECA VALENCIANA

La Biblioteca Valenciana es va crear fa vint-i-cinc anys mitjançant el Decret 5/1985, del Consell de la Generalitat Valenciana. No obstant això, els seus orígens es retrotrauen a la generosa donació de la biblioteca particular de Nicolau Primitiu per part dels seus hereus el 1979.

Nicolau Primitiu Gómez Serrano (Sueca, 1877-València, 1971), perit químic industrial i mecànic, empresari, escriptor, erudit i bibliòfil, va ser un home de convençudes idees valencianistes que va reunir durant la seua vida una extraordinària biblioteca en què va fer realitat el concepte de biblioteca nacional: obres produïdes a la Comunitat Valenciana, d'autor valencià o de matèria especialment vinculada a la cultura i a la història valencianes. La seua col·lecció incloïa incunables, manuscrits, valuoses edicions dels segles XVI, XVII i XVIII, publicacions seriades, fulls solts i un impressionant conjunt d'obres valencianes des dels segles XIX i XX, fins a superar els quaranta mil volums.

Era el seu desig que tots els valencians pogueren utilitzar lliurement la seua biblioteca i gaudir-ne, voluntat que va ser executada pels seus descendents.

Ex-libris més conegut de Nicolau Primitiu

El seu ex-libris té els símbols industrials d'una roda dentada, una serra i un compàs: la roda, per la maquinària de la seua empresa; la serra, perquè inicialment el seu taller i el dels seus avantpassats era de fusteria, i un compàs, per la seua labor com a inventor. En representació de l'arqueologia (una de les seues aficions més importants): l'àmfora i un ara. El seu amor pel valencià es reflecteix en l'escut amb les quatre barres i el rat penat que vigila des de dalt.

2. LA SEU

Des que va ser creada fins a l'any 2000, la Biblioteca Valenciana va estar instal·lada a l'edifici de **l'antic Hospital General** tot compartint l'espai amb la Biblioteca Pública Provincial de València mentre es buscava una seu definitiva.

Després d'una sèrie de projectes fallits que pretenien instal·lar-la, primer, a l'antic asil de Sant Joan Baptista, i després, al convent del Carme, el 1995 la Generalitat va optar pel **monestir de Sant Miquel dels Reis**. En coordinació amb la Diputació i l'Ajuntament de València, copropietaris de l'edifici, es va dur a terme entre els anys 1995 i 1999 un ambiciós projecte de rehabilitació que recuperara els valors artístics i culturals de l'edifici, però que també en permetera l'ús com a biblioteca nacional.

L'any 2000, la Biblioteca Valenciana obria les seues portes a Sant Miquel dels Reis, dotada amb sales d'exposicions i sala d'actes, amplis dipòsits (15.645 metres lineals), sales de lectura i un modern sistema de transport amb robots.

La rehabilitació de Sant Miquel dels Reis com a seu de la Biblioteca Valenciana va permetre recuperar una de les joies de l'arquitectura valenciana.

3. ELS FONTS

La Biblioteca Valenciana, amb quasi un milió de documents, posseeix una de les majors col·leccions en l'àmbit de les biblioteques autonòmiques espanyoles. Aquesta important col·lecció està formada per una gran diversitat de materials i suports, des del pergamí i el paper fins als més moderns formats electrònics, i inclou documents originals des del segle XIII fins al XXI. Fins i tot amb aquesta diversitat, hi ha un element comú característic: la seua relació amb la Comunitat Valenciana (obres produïdes a la nostra terra, d'autor valencià o de matèria especialment vinculada a la cultura i a la història valencianes).

Els fons s'estructuren en cinc grans apartats: Fons Antic, Manuscrits i Arxius Personals, Fons Gràfic, Hemeroteca i Fons Modern.

El **Fons Antic** és un fidel reflex de l'evolució de la impremta i del llibre valencians entre els segles XV i XVIII. Ací es conserven edicions dels nostres millors impressors: des de Lambert Palmart fins a Benito Monfort, passant per Mei, Vicente Cabrera, Antonio Bordázar o els Orga. A més, junt

La Carta de Poblament de Sant Mateu (1274) és el document més antic que conserva la Biblioteca Valenciana.

amb autors universals com Aristòtil, Plató, sant Agustí o Erasme, hi trobem les edicions més antigues dels nostres clàssics: Ausiàs March, Joan Lluís Vives, Pere Joan Núñez, Juan Lorenzo Palmireno, etc.

El departament de **Manuscrits i Arxius Personals** és l'encarregat de processar tècnicament tot el material no editat i els fons documentals. La col·lecció de manuscrits es compon actualment de 3.615 documents i de 1.421 partitures de música manuscrita. D'altra banda, és el custodi de cinquanta arxius personals, ingressats per donació, per compra o per dipòsit temporal.

Valentia Regnum: contestani. Ptol. edentani Plin.
Amsterdam: Johannes Janssonius, 1636. Col·lecció Valenciana.

El **Fons Gràfic**, format per més tres-cents mil documents, inclou una gran diversitat de materials: mapes i plànols, cartells, fotografies i diapositives, dibuixos, gravats, postals, etc. Cal destacar especialment la col·lecció de targetes postals, formada per més de quaranta mil exemplars i que comprén des de la primera postal oficial espanyola fins a les vistes més actuals dels nostres pobles i ciutats.

L'**Hemeroteca** gestiona les publicacions continuades –periòdiques i seriades– valencianes i altres d'interés cultural per als valencians. Amb més de nou mil títols, hi podem trobar des del primer diari valencià (*Diario de Valencia*, fundat el 1790) fins a les més recents edicions comarcals dels diaris actuals.

En aquesta secció, hem de destacar la col·lecció de llibres de festa (Falles, Moros i Cristians, Magdalena, etc.), que conforma una completa visió antropològica i cultural de tota la nostra geografia.

I no podem oblidar la col·lecció de còmics, historietes gràfiques o tebeos, on han jugat un paper de primer ordre les editorials i els il·lustradors valencians. La Biblioteca Valenciana conserva exemplars de les editorials més emblemàtiques de l'Espanya dels cinquanta, com Maga o Editorial Valenciana, amb títols tan importants com *El guerrero del antifaz*, *Roberto Alcázar y Pedrín* o *Pumbi*.

Del Jueves 1 de Julio de 1790.

Introduccion á las noticias de los Santos del día.

Nuestro fin solo es contribuir á la felicidad de la Patria, en quanto nos sea posible. La Religion es el único principio de donde dimanan todos los bienes del hombre. Todo establecimiento que no tenga por base la Religion será un edificio construido en el ayre. Deseario dar una prueba de nuestro modo de pensar en esta parte, hemos determinado ofrecerla siempre, como en primicias, las primeras lineas de nuestro Diario. La naturaleza de éste, y su pequeñez no permiten largas disertaciones. Conformándonos al mismo tiempo con el espíritu de la Iglesia, nos contentaremos con hacer particular mencion de aquellos Heroes de ella, que en cada dia nos propone para que imploremos su proteccion, sirvan de modelo á nuestras operaciones, y sea la memoria de sus virtudes perpetuo lustre á la Religion Católica. La tranquilidad en medio de los tormentos mas atroces, el portentoso dominio sobre los elementos, la práctica continua de unas acciones, de que no son capaces por sí las fuerzas del hombre, manifiestan claramente que un Dios Todo-Poderoso fué el Autor de la Religion que ellos siguieron. Apenas podrá darse animo tan depravado, que al leer una sencilla narracion de la vida de algun Santo, no experimente en sí una comocion dulce, que sin ser el parte, le infunde cierta aversion y tedio á lo malo, y excita en él un vivo deseo de asemejarse á aquel, á quien vé tan favorecido del Hacedor del Universo.

Esperamos que las cortas noticias que demos en esta parte, servirán mas para excitar, que para satisfacer una piadosa curiosidad.

La virtud tiene demasiados atractivos para que aun con sola su recordacion pueda negarse el corazon humano á los deseos de ir en su seguimiento.

San-

Diari de València, primer periòdic valencià, fundat el 1790.

La revista *Métodos de Información* (MEI) va significar un abans i un després en la biblioteconomia i documentació valencianes.

Finalment, el **Fons Modern** està format per més de 250.000 obres publicades entre els anys 1801 i 2010. Encara que la temàtica valenciana hi està molt present, disposa també de títols d'interés universal que comprenen la major part de les disciplines.

El Fons Modern acull la Biblioteca Professional, col·lecció formada per una acurada selecció de quasi quatre mil obres adreçades als professionals de la informació: documentalistes, arxivers i bibliotecaris.

4. PRODUCTES I SERVICIS

Actualment, una biblioteca nacional és una institució dinàmica, oberta, al servici de tota la societat. Per això, ofereix una gran varietat de productes i servicis per a usuaris de diversos tipus, que, a grans trets, podem agrupar-los en tres tipologies: l'estudiós o investigador, el ciutadà mitjà, i les biblioteques i els centres de documentació.

L'investigador disposa de dues sales de consulta: la Sala Nicolau Primitiu, on es consulten les obres d'Hemeroteca i els impresos del segle XIX al XXI, i la Sala Gregori Maians, per a la consulta de fons antics, rars i valuosos. Les sales estan dotades de terminals d'ordinador i de connexió a Internet. Pot fer-ne ús qualsevol persona que dispose de la targeta d'investigador o d'un passe temporal. Les sales estan obertes en un ampli horari ininterromput de dilluns a divendres de 9.00 a 20.30 h., i els dissabtes de 9.00 a 13.30 h.

Però no tots els servicis estan orientats a l'usuari presencial. La Biblioteca ha apostat decididament per Internet com a via de comunicació. El seu portal web permet la consulta de catàlegs, fer desiderates o encarregar reprografia, i tot açò

Sala de Consulta Nicolau Primitiu.
Fotografia de Maque Falgás.

sense necessitat d'acudir a l'edifici, a qualsevol hora i des de qualsevol lloc.

Cal destacar especialment la Biblioteca Valenciana Digital, BIVALDI, que va nàixer l'any 2002 amb la finalitat de fer accessible digitalment el Patrimoni Bibliogràfic Valencià, tant el conservat en la Biblioteca Valenciana com el dipositat en unes altres institucions. BIVALDI no es limita a mostrar reproduccions de les obres originals, sinó que també ofereix servicis de valor afegit com ara transcripcions, traduccions i estudis, així com bibliografies i biografies d'autors i impressors.

BIVALDI permet l'accés mitjançant Internet al Patrimoni Bibliogràfic Valencià.

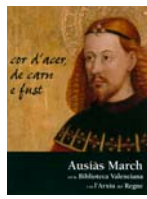
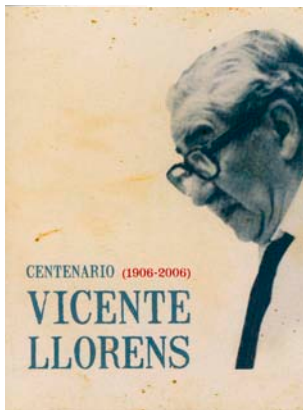
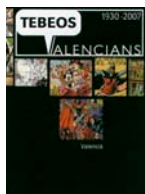
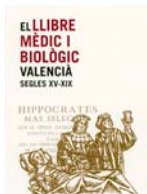

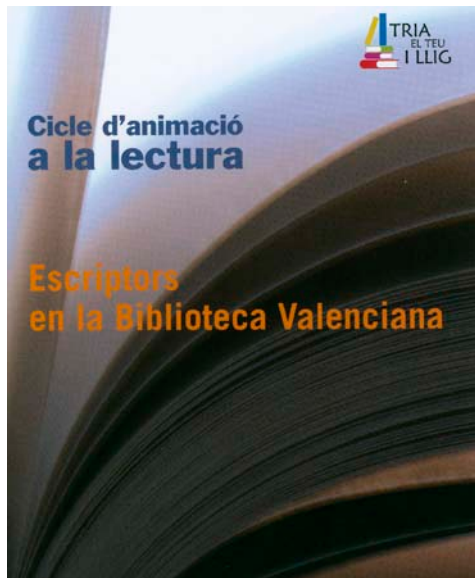
Altres productes i servicis tenen com a destinatari el **ciutadà**. Es poden incloure ací les exposicions organitzades per la Biblioteca que pretenen donar a conéixer la nostra institució. Així mateix, el moment triat té una estreta relació amb efemèrides importants; és el cas, per exemple, del huit-cents aniversari del naixement de Jaume I el 2008 o del cinc-cents cinquanta aniversari de la mort d'Ausiàs March el 2009.

Un apartat especial mereixen els centenaris de personalitats els fons de les quals (biblioteques i arxius personals) custodia la nostra institució. En aquest cas, l'exposició sol estar acompanyada de simposis internacionals i publicacions d'obres dels esmentats autors, amb la qual cosa els centenaris esdevenen un homenatge a les persones que han contribuït a l'engrandiment de la nostra col·lecció. Entre els últims centenaris que presenten aquestes característiques cal citar el de Vicente Llorens (2006) o el de Rafael Lapesa (2008).

També s'han editat més d'un centenar d'obres la temàtica de les quals gira normalment al voltant de les humanitats i de la cultura valencianes. Aquestes obres formen part del Fons Editorial de la Generalitat i poden ser adquirides per mitjà de la Llibreria de la Generalitat (Llig).

[pàgina següent]. Algunes de les exposicions produïdes en els últims anys per la Biblioteca Valenciana.

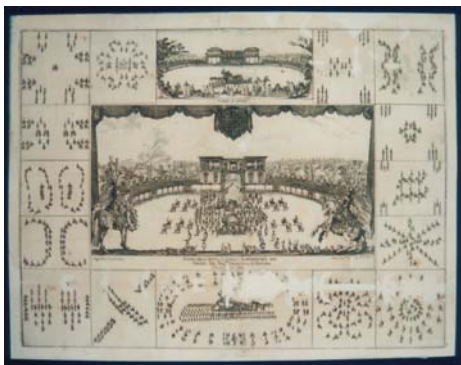
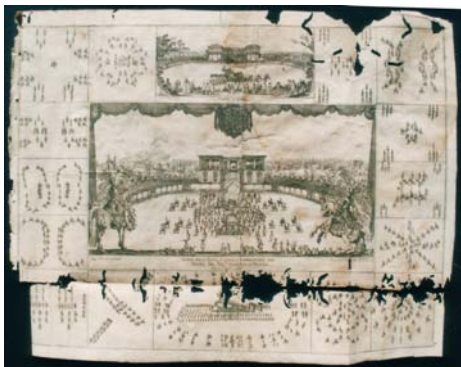
La promoció de la lectura ha sigut altra de les línies prioritàries seguides durant aquests anys. La Biblioteca Valenciana ha organitzat cicles d'animació lectora adreçats a tot tipus de públic: xiquets i joves, dones i majors (en el cas dels majors, en col·laboració amb la Conselleria de Benestar Social). Més d'un centenar d'autors han passat durant aquests anys per la nostra Biblioteca.

Finalment, la Biblioteca Valenciana, com a **capçalera del Sistema Bibliotecari Valencià**, té com a destinataris dels seus servicis les **biblioteques i els centres de documentació**.

En aquest sentit, totes les setmanes es produeixen centenars de registres catalogràfics, que poden ser capturats per qualsevol biblioteca mitjançant Internet. En aquesta tasca és fonamental la normalització d'autoritats. La Biblioteca Valenciana ha fixat, a partir de la consulta de diverses fonts, la forma correcta dels termes utilitzats com a punts d'accés: persones, entitats, títols uniformes, noms geogràfics i matèries. Aquesta labor és especialment rellevant amb els termes d'origen valencià.

També des de la Biblioteca Valenciana es coordina el Catàleg Col·lectiu de Patrimoni Bibliogràfic Valencià, que arreplega les descripcions bibliogràfiques d'obres impreses des dels segle XV fins al XIX, conservades en les biblioteques públiques i privades de la Comunitat Valenciana.

Finalment, la Biblioteca disposa d'un departament de conservació i restauració encarregat de supervisar, prevenir i, si és el cas, restaurar els fons de la Biblioteca que ho necessiten, així com d'assessorar les entitats posseïdores de fons que formen part del patrimoni bibliogràfic i documental valencià tant en matèria de preservació i conservació com en casos de catàstrofe.

Gravat abans i de la seua restauració.

5. UNA BIBLIOTECA EN CREIXEMENT

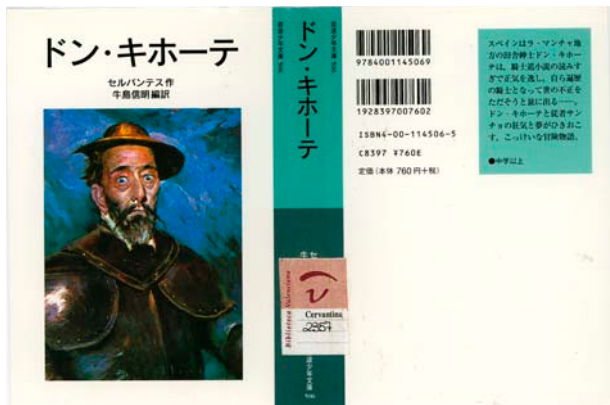
Poques biblioteques nacionals del nostre temps han crescut tant en tan poc de temps. En poc més de vint-i-cinc anys, la Biblioteca ha passat de quaranta mil documents a més d'un milió. Un creixement que s'ha produït per quatre vies o procediments: donacions i llegats, compres, dipòsits temporals i ingressos per Dipòsit Legal.

En primer lloc, hem de destacar **les donacions i els llegats** de molts valencians que han volgut contribuir a aquest projecte col·lectiu que és la Biblioteca Valenciana mitjançant els seus arxius i les seues biblioteques personals. És el cas de Vicente Llorens, Jesús Martínez Guerricabeitia, Pere Maria Orts, Laureano Robles, Luis García Ejarque i molts més que no podem citar per raons d'espai, però als qui des d'ací volem expressar el nostre agraïment i el de la societat valenciana per la seua generositat.

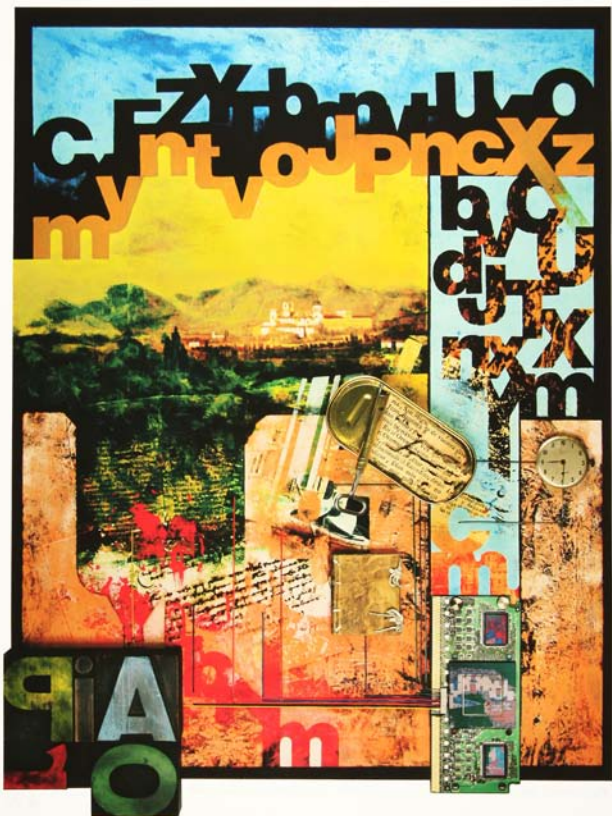
En segon lloc, s'ha seguit una acurada política de **compres** amb la mirada posada en ampliar i completar col·leccions,

per a la qual cosa s'adquireix tot tipus de materials, incloent hi biblioteques o arxius complets.

En tercer lloc, la Biblioteca ha sigut lloc preferent de re-assentament i **dipòsit temporal** de fons, tant institucionals com particulars. Cal destacar la Biblioteca Cervantina, l'origen de la qual rau en la col·lecció adquirida el 1952 per la Diputació de València a Francesc Martínez i Martínez. Dipositat l'any 2000 per la Diputació a les nostres instal·lacions, la Biblioteca la continua enriquint any rere any amb novetats editorials, i actualment arriba ja als quatre mil documents.

El Quixot, en japonés.

Finalment, l'última forma d'ingrés és el **Dipòsit Legal**. El Dipòsit Legal és l'obligació d'impressors i productors de fer dipòsit públic dels documents realitzats, deure que afecta tot tipus de documents: des de llibres, revistes i diaris, passant per partitures, discos, vídeos o mapes, fins a postals, cromos o naips. Nodreix una de les col·leccions bàsiques d'una biblioteca nacional com la nostra: Bibliografia Valenciana.

En els vint-i-cinc anys d'existència de la Biblioteca Valenciana, la institució ha aconseguit grans èxits; però això no impedeix que continue treballant amb afany a l'hora d'afrontar tots els reptes que la societat valenciana del segle XXI demanda de nosaltres.

Vergara Peris, José Vicente (1942-)

La BV a través del temps

[2007]

1 làm.: col.; imatge 56x42 cm., en f. de 70x50 cm.

Descripció: obra gràfica (*collage mixt*) en què apareixen diversos motius relacionats amb la Biblioteca Valenciana: un rellotge, que simbolitza el temps; els tacs xilogràfics, que representen la tècnica antiga de reproducció de textos; les plaques base d'ordinador, que simbolitzen l'avanç tecnològic; el llibre, que és el blasó del fons antic de la Biblioteca; la llanda de sardines, que simbolitza la conserva[ció] dels fons, i, al fons, l'antic monestir de Sant Miquel dels Reis, seu actual de la Biblioteca Valenciana.

Organitza

Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques

Lloc

Sala Capitular i Sala Permanent
del monestir de Sant Miquel dels Reis

Edita

Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

Documental

Unitat de Producció Audiovisual de
la Conselleria de Cultura i Esport

Música ambiental

Cançoner del duc de Calàbria

Disseny: Espirelius

Imprimeix: La Imprenta CG

D.L.:

GENERALITAT
VALENCIANA

CONSELLERIA DE CULTURA
I ESPORT

*Biblioteca
Valenciana*